

Türk Milliyetçiliği'nin En Mühim İhtiyacı: Öz-Eleştiri

Durmuş Hocaoğlu

Türk Yurdu, ISSN 1300-2333., Devre: 7, Cilt: 19 (51)., Sayı: 139-140-141 (500-501-502)., Mart-Nisan-Mayıs 1999., Ankara., s.95-10

Durmuş Hocaoğlu, *Türk Yurdu* Makale Sıra No: 5

Bibliyografya Künyesi:

- Hocaoğlu, Durmuş., “Türk Milliyetçiliği'nin En Mühim İhtiyacı: Öz-Eleştiri”, *Türk Yurdu*, ISSN 1300-2333., Devre: 7, Cilt: 19 (51)., Sayı: 139-140-141 (500-501-502)., Mart-Nisan-Mayıs 1999., Ankara., s.95-10., *Türk Yurdu* Özel Sayı Dosya Başlığı: “XXI. Yüzyıla Doğru Türk Milliyetçiliği”

İstatistikî Bilgiler (Dipnotlar dâhil):

Sayfa: 6, Kelime: 3.015, Karakter: Boşluksuz: 20.030, Boşluklu: 23.070

Matbû metni tarayarak dönüştüren ve düzenleyen:

Durmuş Hocaoğlu

Tashih: s.99, sütun 1, son satırdaki “Kozmopolit Müslümanlık” terimi sehiv eseridir; doğrusu “Kozmopolitan Müslümanlık” olacaktır - D. H.

Türk Milliyetçiliği'nin En Mühim İhtiyacı: Öz-Eleştiri

Durmuş HOCAOĞLU^[*]

Medhal yerine bir Tavzih

Türk Yurdu'nun "Milliyetçilik" konulu bir dosyasına ilk önce oldukça hacimli bir makale hazırlamıştım; fakat daha sonra bu teşebbüsümden rücu ederek bu kısa makaleyi göndermeye karar verdim. Bu ric'atin belli-başlı birkaç sebebi olduğunu söyleyebilirim:

Birinci sebebi, iptal etmiş bulunduğum bu makalenin hacminin Türk Yurdu'nu göçürecek kadar azım oluşu oldu (takriben 50 dergi sayfasını müte-caviz); bu kadar 'huge' eb'atta bir yazı muhtemelen Türk Yurdu yetkilileri için nâhoş bir sürpriz teşkil edecek, onları telâşa sevk edecek, hattâ forma vesair hesaplarını dahi alt-üst edebilecekti. Bundan maâdâ, bu kadar uzun ve büyük ölçekte teknik felsefi bir dil ile kaleme alınmış bir yazının okunabilirliği de tehlikeye girecek ve maksat tam mânâsıyla hasıl olamayabilecekti. Ve nihayet üçüncü ve benim açımdan en önemli sebebim olarak, metodolojik bir gerekçemi zikretmek isterim: Türk Milliyetçiliği için pratik noktai nazarından en zarûf ve en faydalı olan şeyin, kısa, basit ve sade bir dille kaleme alınmış, fazla hatır-gönül dinlemeyen, sert, hattâ agresif görünmeyi bile göze alabilen bir "öz-eleştiri" yazısı olabileceğini düşünmekteyim.

Öz-Eleştiri: En temelli bir metodoloji problemimiz.

Evet dostlar! Bizim, öncelikle ve behemehal buna ihtiyacımız var: Öz-eleştiri! Ciddî, seviyeli, hâlis niyetli; ama sert öz-eleştiriler! Bu, bir metodoloji problemdir ve dahi bilmek mecburiyetindeyiz ki "hakikate ulaşmak için metod gerektir."

Niçin "öz-eleştiri"?

Şundan:

"Eleştiri", ya da 'tenkid', yahut 'kritik', piyasa malı naylon entellektüellerin anladığı ve tatbik ettiğini aksine, 'saldırmak', 'karalamak', 'çamur atmak' değildir; 'tenkid', Arapça'da 'yoklamak, kontrol etmek' anlamındaki 'nekade'den (nun-qaf-dal), 'kritik' ise, Yunanca 'hüküm verme' anlamındaki 'krenein'den gelmektedir ('eleştiri' kelimesinin köküne, dalına, budağına, bir işe yaramaz diltçilerimizin tembelliği yüzünden, İngilizce-Fransızca bir kelimeninkine ulaşılabilen kolaylıkla ulaşamaz) ki, buna göre, "eleştiri", yani "tenkid/kritik" in bir terim olarak şu anlama geldi-

[*] Yard. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi

ğini söyleyebiliriz: “Bir şey hakkında bir değer atfetme, onu yoklama, kontrol etme, yanlışlıklardan temizleme ve hakkında hüküm verme”. (Kant’ın en büyük eserinin adının niçin “Teorik Aklın Tenkidi” olduğu düşünülmelidir)

Şu halde, bir şeyin tenkidi, evvelen o şeye bir ‘değer atfetmek’, sâniyen o şeyi yoklamak, hatasını-sevabını kontrol etmek, yanlışlıklarından arındırmak, temizlemek, o şey hakkındaki hakikat ne ise onu olduğu gibi ortaya koymak demektir. Ve sâlisen şu da demektir: “Tenkid edilen şey şayet gayri kabili tashih ise iptal etmek, kabili tashih ise tashih etmek, hak ve hakikate doğru değiştirmek, tekâmül ettirmek, ilerletmek, mükemmelleştirmek”

Beri yandan, hem en ziyade tashih ve tekâmül ettirmemiz, mükemmelleştirmemiz, geliştirmemiz icap eden ve hem de buna en iyi derecede muvafak olabileceğimiz obje ise bizzat yine kendimizdir. O halde, en ihlâslı, en mükemmel ve en ciddî, hattâ en ağır tenkidlerimizi yöneltmemiz icap eden de, bizzat kendimizden başkası olmamalıdır. Üstelik, siyaset noktai nazarından limit halde en kötü ihtimal ile, başkalarını değiştirebilme şans ve ihtimalimizin sıfır olduğu farz olunarak yola çıkılması her zamanda ve her zeminde en mükemmel bir metod düsturu olarak şâyânı tavsiyedir.

Netice-i kelâm olarak, diyebiliriz ki: Öz-eleştiri her zaman için fevkalhad elzemdir ve mühimdir.

Lakin bir hususu da hemen eklemeliyiz: Cemiyetimizin entellektüel hayatının her safhasında eleştirinin çok az bilinmesine mukabil öz-eleştiri hemen-hemen hiç bilinmemektedir. Bâhusus, bugüne kadar “bizim camia”da ise böyle bir şeye hiç teşebbüs edilmemiş olduğunu söyleyebiliriz.

Türk Milliyetçileri! Bize neler oluyor?

Açıkça deklare etmek ihtiyacını duyduğum şahsi kanaatım odur ki, Türk Milliyetçiliği konusunda en ziyade ihtiyaç duyulan şey, her şeyden önce ve behemehal, bizzat Türk Milliyetçiliği içerisinde gelen, o kültür ve terbiye ile yetişmiş ve kendisini el’ân böyle nitelendiren, fakat hiçbir şahıs, zümre, parti, hizip, cemaat ve fraksiyona bağlı olmayan, hiçbir şahıs, zümre, parti, hizip, cemaat ve fraksiyonun adamı olmayan, bütün bunların hepsinin dışında ve üstünde, bağımsız, samimî milliyetçi entellektüellerin yapacakları seviyeli, yapıcı öz-eleştirilerdir.

Eleştiriye tâbî olmayan, eleştiriye kapalı olan, bilgiyi ve kanaati infleksibl ve kutsal, dokunulmaz bir ideolojiye dönüştüren hiçbir düşüncenin mükemmelleşme şansı olamaz.

Eleştirinin ilk ve kesin olarak uyulması zorunlu olan şartlarından birisi ve belki de en birincisi, “kendi doğruları” da dahil olmak üzere, gücü ve kudreti muktezasınca, kendisine doğru olarak sunulan herşey ile hesaplaşmaktır. Gazzâlî’nin Munkız’daki şu cümlesi bir temel ilke olacak heybettedir: “Anne ve babamdan tevarüs ettiğim âkîdelerden sıyrıldım!” Bütün Türk Milliyetçisi câmiasına açıkça seslenerek ‘hodri meydan’ diyorum: “Var mısınız böylesine yürek yırtan bir cesareti göstermeye?”

Kendi doğruları ile hesaplaşma *cehdi içerisine giren*, ya da Cemil Meriç’in o hârikulâde tavsifi ile “bütün hakikatlerin peçesini kaldırmaya” teşebbüs eden her dürüst entellektüelin ilk önce göze alması gereken şey, büyük bir sıkıntıyı, ezayı ve cefayı peşinen kabul etmektir.

Bu sıkıntının bir ayağı, “gününün adamı olmak”tır. Uzun zamanları fethetmiş bir düşünce fâtihi yakın zamanlar için, günü için hiçbir şey beklememelidir. *Hemen-hemen genel bir hüküm olarak, gününün adamı olanların kısa fitilli olduklarını, ateşlerinin zamanın tahribine karşı dayanamadığını söyleyebiliriz.* Düşünce tarihi bize, gerek Şark’ta ve gerekse de Garp’ta, ancak pek mahdut sayıda fikir devinin kıymetinin hayatında takdir edilebildiğini göstermektedir. İkiyüz civarında eser veren İbn Sînâ elli yedi yıllık ömründe rahat yüzü görmedi; İbn Rüşd hiçbir kitabını huzurlu bir ortam içerisinde kaleme almadı; Muhyiddin-i Arabî Mısır’da ‘Şeyhu’l-Ekfer’ (En Kâfir Şeyh) ilân edilerek hakkında katli ferâmânı çıkarıldı; İbn Haldûn hâlâ bütün dünya düşünce tarihinin en dev eserlerinden birisi olan ‘Mukaddime’yi bir mağarada yazdı; Galilei ancak bütün fikirlerinden rücû ettiğini bildiren yazılı bir beyânat vererek Enkizisyon’dan canını zorlukla kurtardı ve âhır ömrünü de göz hapsinde geçirdi; Roger Bacon ‘Opus Major’undan, Thomas Hobbes ‘Laviathan’ından dolayı zulme uğradılar ve canlarını zor kurtardılar, ömürlerinin sonuna kadar da uzlette yaşadılar; onlar kadar şanslı olmayan Giardano Bruno Roma’da Saint Pierre meydanında diri-diri yakılmaktan kendisini kurtaramadı; Tycho Brahe ve Gian Batista Vico hayatlarını sefalet içe-

risinde geçirdiler; Alexander Soljenitsin başeseri 'Gulag Takım Adaları'nı sürgünde yazdı.. ilh.

Bu örnekler tek-tek yazılmaya kalkışılacak olursa müstakil bir kitap teşkil edebilir. Bizim buradaki konumuz bu değil; örneklerden ders çıkarmak. O derslerden birisi de şu olmak durumundadır: Gününün adamı olanların ezici çoğunluğu, selin önünde süprülüp giden kum tanecikleri gibi Tarih denen sel önünde süprülürler, Tarih adındaki ağır taşlı değirmene karşı direnemezler, süprülerek ve öğütülerek çöp sepetine atılırlar ve ancak araştırmacı tarihçilerin ilgilenebilecekleri ehemmiyetsiz birer muzahafat olarak kalırlar; eğer birer ehemmiyetleri olursa, bu da, engel oldukları ehemmiyetli şeylerin ehemmiyetlerine engel olma nisbetinden gayrisi değildir. Söz gelimi Sokrates bugün hâlâ yaşıyor, hâlâ dip-diri; ama onu ihbar eden, yaşadıkları günün adamı olan Meletos, Anytos, Lycon'un veya onu yargılayan hâkimlerin isimlerini kaç kişi hatırlar? Onların isimlerinin ehemmiyeti, tıpkı Ebrehe, Ebû Cehl, Ebû Leheb gibi, ehemmiyetli şeylerin karşısına dikilmelerinden ibarettir. Dünder Taşer'in yaptığı metaforla, diyebiliriz ki, bu gibilerin değer, anlam ve önemleri, bir su borusunu tıkararak suyun akmasına mâni olan paçavraların değer, anlam ve ehemmiyetlerine müşabihdir; daha ziyadesi değil.

Bu sıkıntının başka bir ayağı ise, kendi cemiyetinin ve câmiasının dışına itilmek, yalnız bırakılmaktır; böyle bir sıkıntı, belki de sıkıntıların en büyüğüdür. Zira, hem bir yandan genel olarak kendi cemiyetinin ve daha dar ve özel olarak da kendi câmiasının dertleri ile yanıp tutuşmak, hem de buna taban-tabana zıt olarak, derdini dert edindikleri tarafından ilgisizlikle muhatap olmak, ölüme eş-değerdir. Ancak, gerçek bir entellektüel, bunun da tabii bir süreç addedilmesi gerektiğini, çünkü, entellektüel meseleler söz konusu olduğunda, Gazzâli'nin de belirtmiş olduğu gibi, cemiyetin ekseriyetinde hâkim olanın kusur ve ihmal olduğunu büyük bir tevekkül ve soğukkanlıkla kabul eden, etmek mecbûriyetinde olan kişidir. Böyle bir entellektüel elbette mutlak mânâda bir mutluluk içerisinde değildir; Hâmid'in ifade ettiği gibi, "Bedbaht ona derler ki elinde cühelânın / Kahrolmak için kesbi kemâlü hüner eyler." Ama hakikaten düşünen bir kafa, karanlıkta bir kıvılcım çakmanın ne demek olduğunu, Nebîler Başbuğu'nun nasıl taşlanmış olması örneğinden

bilir; bilir ve tevekkül ile baş eğer ki, cühelâ makûlesi tarafından taşlanmak bir peygamber san'atıdır ve dahi doğru yol üzere bulunmakta olu- nuşun da bir medâridir.

Türk Milliyetçileri! Uyuyor muyuz?

Türk Milliyetçiliği hakkında kısa ve fakat özlü olarak tevcih etmeyi lüzumlu addettiğim tenkidlerime bir medhal olmak üzere çok muhtasaran şunları dercetmek istemekteyim:

İtiraf etmek mecbûriyetindeyiz ki, bugün Türkiye'de Türk Milliyetçiliği bir paradoks yaşamaktadır: Türkiye, milliyetçilik için belki de her zamankinden daha fazla müsait bir ortam hasıl etmektedir ve fakat buna taban-tabana zıt olmak üzere, Türkiye'de en az etkin olanlar yine Türk Milliyetçileridir.

Kısa olmasına bilhassa özen gösterdiğim bu makalecikte bu konuları açacak değilim, sadece çok önemli gördüklerimi başlıklar halinde sıralamakla yetiniyorum; ama öncelikle şu iki suali sormanın lüzumuna kaniyim:

a: Acaba, Türk Milliyetçileri, sadece 'ihtiyaç vukuunda' kullanılıp sonra bir taraf atılmak üzere 'elde var' olarak hesap edilen "deli oğlanlar" mıdır? Yaşanmış acı tecrübeler bize yeteri kadar ders olmadı mı? Ders almaklığımız ve aklımızı başımıza devşirmemiz için acaba daha ne kadar kullanılmamız, suistimal edilmemiz, daha kaç 'şehit' vermeliğimiz, daha kaç eve figan düşürmeliğimiz gerekmektedir?

b: Acaba, Türk Milliyetçiliği, bünyesel olarak ciddî bir entellektüel hareket imkân vermemekte midir? Yoksa, bizler, sadece basit bir savunma refleksinin bir araya getirdiği, derin düşünceden korkan, esasen buna fitratan istidatlı ve zihnen de müheyyâ olmayan kişiler miyiz?

***

Şimdi asıl sualler kümesine geçebiliriz:

Dünya'da ve Türkiye'de çok mühim hâdiseler oluyor; bir bakıma Tarih hepimizin gözleri önünde yeniden yazılıyor. Böylesine mühim hâdiselerin cereyan ettiği bir çağda Türk Milliyetçileri acaba neler yapıyor? Neden bizim üstümüzde bir ölü top-rağı var?

Yok mu diyorsunuz?

Buyrunuz nitekim:

Türkiye'de çok mühim şeyler oluyor; Milliyetçiler nerede?

Türkiye'de olup-biten mühim hâdiseleri şu şekilde özet olarak sıralayabiliriz:

* Biz Türk Milliyetçileri iyi dövüştüğümüz nisbette iyi düşünebilmekte değiliz. Dövüşçülüğümüz, yiğitliğimiz, tartışılmaz çok şükür; gözü kara ölüme gideriz; elbette bu da üstün bir meziyettir yerine göre ve dahi övünmek gibi olmasın bu babda üstümüze yoktur; "erkeklik" konusundaki rakipsizliğimizin şöhreti yedi cihani tutmuştur, Allah noksanlığını göstermesin. Amma dostlar, yetmez; aynı zamanda iyi düşünebilmeliyiz de; sıkı dövüştüğümüz gibi sıkı düşünebilmeliyiz; yoksa, sıkı düşünenlerin aptal 'body guard'ları oluruz.

* Şu halde, mesele tavazzuh etmiştir: Bizde, bir "recüliyet" noksanlığı yok, hattâ fazlalığı var, noksanlığı yok; bizde noksan olan "tefekür"! İşte bütün mesele!

* Bu noktada, "Düşünmek" (Cogitare) ile "Düşündüğünü Zannetmek" (Cogito Cogitare) arasındaki derin farka dikkat etmeliyiz; herkesin alelumum bildiği mânâdaki 'düşünme', aslında, birincisi değil ikincisidir; bu 'herkes'e 'biz' de dahil olmak üzere demek mümkündür.

* İmdi: Biz Türk Milliyetçileri bugüne kadar gerçek anlamıyla "Cogito"ya pek fazla itifat etmedik; çünkü Cogito'nun ilk şartı doğruları ile hesaplaşmaktır. Halbuki biz, bunu yapmadık; hiç yapmadık ve hiç yapmaya da niyetli görünmüyoruz; ülkemizde hemen-hemen herkesin yaptığı gibi kendimizi adetâ peygamber mâsûmiyeti konumuna yükselttik hiç kendimize yönelik eleştiri yapmadık; eleştiri oklarımızın en keskinlerini hep başkalarının etine, gücümüz yettiğince de en derinine sapsalamaya çalıştık da kendi nazik tenimize bir toplu iğne başını dahi reva görmedik; bütün kusurları hep başkalarında aradık; hiç kendimizin de kusurlu olabileceğimizi düşünmedik. Üstelik kör-kör parmağım gözüne misali gözlerimizin önünde cereyan hâdiselerden asla dersler çıkarmaya çalışmadık. Kendisine deliler gibi ilân-ı aşk ettiğimiz asaletli ve necabetli Türk Milleti her seçimde bizi sildi; her seçimde, kendisine gidip de kendisini idare etmemiz için bize yetki vermesini talep ettiğimiz bu "En Yüce Millet", kendisi için yanıp tutuşan bu kara sevdalı âşıklarını hiç ciddiye almadı; her defasında bize "sen beni idareye ehil değilsin, deli

çocuk, çek git" dedi; bunu bile anlamadık, hiç anlamadık, hiç anlamaya da niyetimiz ve yeteneğimiz yok. Bahane hazır: Millet bizi anlamadı, biz kendimizi iyi anlatamadık, v.s. Şunu akıl edemedik: Türk Milleti'nin siyasetten ve siyasetçiden beklentileri anlaşılmağınsızın, çözümlü deşifre edilip ona göre bir hatt-ı siyaset takip edilmeksizin böyle bir siyasî yetki belgesi alınamaz.

* Şu halde, açıkça söylemekte hiçbir mahzur yok: İyi düşünemiyoruz.

* Öyleyse, Türk Milliyetçiliği'nin en temelli problemlerinin başında gelenin, "**entellektüel problemi**" olduğunu söyleyebiliriz. Türk Milliyetçiliği ciddi mânâda bir entellektüel kadro sıkıntısı ile mâlûl bulunmaktadır. Bunda en büyük âmil, kanaatımca, Türk Milliyetçiliği'nin MHP ile birlikte başlayan 'partileşme' süreci olmuştur. Aynı zamanda Soğuk-Savaş döneminin stratejisine uygun olarak gelişen bu reaksiyoner süreç, "parti"den bağımsız bir entellektüel milliyetçi hareketin önünü kesmiş, milliyetçi aydınların ekseriyeti kendilerini ufukta görünen İç-Savaş tehlikesine karşı kodlamış ve MHP'ye kilitlemiş, bu da hakikî mânâda bir milliyetçi intelijansiya yerine 'parti ideologu' kadrosu yetiştirilmesine sebebiyet vermiştir. Zira, parti anlayışı, milliyetçi düşünürleri 'bizim adamlarımız' olarak görmüş ve öyle muamele etmiştir. 'Particilik' mantalitesi bir kere kabul edildikten sonra bu neticenin de kabul edilmesi son derece normal olmak icap edecektir. Halbuki, entellektüel bir kadro "tepeden", emir-komuta zinciri içerisinde parti-pırtı anlayışı ile asla teşkil edilemez. Çünkü, Aristoteles'ten beri bilinen bir prensibi hatırlatalım: Bir düşünce adamı hiç kimseden emir almaz, belki herkes ondan emir almalıdır; sâfi bir düşünce adamı, hakikat kendisine nasıl görünmekte ise onu söyleyebilen kişidir.

Bunun bir neticesi olarak, "hakikatı sorgulayan" gerçek düşünce adamı yerine, "verilmiş hakikatleri tartışmasız olarak kabul eden" ideoloji savunucuları yetişmiştir. Hakikatı sorgulayabilecek gerçek düşünce adamları ise 'câmia'nın dışına itilmek korkusuyla susmayı tercih etmişlerdir.

***

* Şu halde, bir kere daha: İyi düşünemiyoruz. Şayet düşünebilmiş olsaydık, aşağıdaki suallere müsbet cevaplar verebilirdik:

* Milliyetçiler hangi entellektüel meseleleri

tartışıyor? Bilim Felsefesi, Bilim Sosyolojisi, İslâmî Bilim, Modernite, Post-Modernite, Globalizasyon, Tarihin Sonu, Medeniyetler Çatışması, Laisite, Sekülerite, Batılılaşma v.b. gibi yüzlerce konuda Milliyetçiler var mı? Bu gibi yoğun akademik-filozofik mevzularda 'Radikal İslâmcı' tesmiye olunanların yanına bile yaklaşamaktan hicap duymaklığımız icap etmez mi? Yoksa bu cenahta entellektüelin adı yok mu?

* Siyaset kirleniyor; halkın ezici çoğunluğu siyasetçiye güven duymuyor, hemen-hemen her siyasetçiyi birer potansiyel hırsız olarak görüyor; Milliyetçilerin bu kirlenme karşısında felsefi, teorik tezleri neler?

* Ankara git-gide bizanslaşıyor, kendi içine kapanıyor, kendi milletinden korkuyor, ona güvenmiyor; Ankara'nın Türkiye ile olan bağı kopuyor. Türkiye'nin yükünü çekemez hale geliyor, Türkiye'nin ufkunu açmak yerine kapatıyor; Milliyetçiler nerede?

* Türkiye çok ciddî bir "demokrasi problemi" yaşıyor; Milliyetçiler ne yapıyor?

* Etnikçilik cereyanları almış başını gidiyor; artık bu ülkede neredeyse "Türk" olmak ayıplı bir hal alıyor; Türkiye üzerine binbir türlü projeler hazırlanıyor. Nerdeyiz biz?

* Bir takım insanlar Türkiye'yi sahipsiz boş arazi farzederek üzerinde yer beğeniyorlar; birtakım insanlar Türk Devleti'nin adına başkalarını ortak etmeye, Türk Devleti'nin sırtından başka devletler çıkarmaya çalışıyorlar; Milliyetçiler ne yapıyor?

* Türkiye'nin "Türklerin ülkesi" olduğu unutulmuş görünerek bir "mozayik ülke" faraziyesi kuruluyor ve sonra bu tez çıkış noktası yapılarak "Yerlilik", "Yerellik", "Yeni Osmanlılık", "Anayasal Vatandaşlık" gibi ıvır-zıvır teoriler üretiliyor; Milliyetçiler bu tartışmalara "böldürmeyiz, parçalamayız, yan bakana yan çakarız, çizeriz, deşeriz, oyarız" diskurlarından mâdâ, ne gibi tezlerle giriyor?

* Türkiye, dipten ve derinden gelen bir "düşük şiddetli devrim" yaşıyor; Türk Halkı, devletinden ve aydınından ümidini çoktan kesmiş, kendi kalkınma, modernleşme ve politik ergenleşme devrimini bizzat kendisi yapıyor; Milliyetçiler bu devrimin neresinde? Yoksa hiç haberleri yok mu?

* Türkiye'de bir "Kozmopolit Müslümanlık"

anlayışı yaygınlaşıyor; Vatan, Devlet, Bayrak gibi kutlu kavramları tanımayan bu nev-zuhur, zıppır anlayış(sızlık) karşısında Milliyetçiler'in tezleri var mıdır, varsa nedir?

* "Alevîlik", "Türk Müslümanlığı" tartışmaları neredeyse sokağa taşıtı, milliyetçi aydınlar, kuruluşlar ne yapar?

* Türkiye'nin açık ve net olarak bir "Kürt Me-selesi" var; Milliyetçilerin bu konudaki tezleri nedir? "Kart-ı Kur'an teorisi" mi, yoksa "bu devleti beraber kurduk./ bir Türk ne kadar Türkse o kadar da Kürttür..." türünden fantaziler mi? Türkiye'de Kürt etnikçileri Türkiyeye gündem korken Türk Milliyetçileri ne yapmaktadır? Biz Türk Milliyetçileri, acaba utanıyor muyuz? Bu vatan topraklarında Kürtler ve Kürtçüler kadar ağırlığımız yok mu! Biz Türk Milliyetçileri, acaba utanıyor muyuz?

* Üniversitelerde Eğitim, Bilim bir tarafa bırakılıp bütün meseleler 'başörtüsü'ne kilitleniyor; hocaalar resmen talebeleri hakkında casusluk ve jurnalcilik yapmaya zorlanıyor; bu mesele de mi bizi hiç alâkadar etmiyor? Tezimiz nedir, ne düşünülüyor?

* Bizzat Türk Milliyetçiliği'nin teorisi yapılıyor mu? Modern Milliyetçilikler, Ulus-Devlet, Hiper-Ulus Devlet konuları kimin umurunda?

* Ve en temelli bir başka problem daha: "İslâm"! Türk Milliyetçiliği'nin "İslâm" ile ilgisi ne olacak?

* Başka bir dev mesele daha: "Devlet"! Belki de bütün meselelerin düğüm noktasında bütün haşmeti ve heybetiyle "devlet" oturmakta, Türkiye çok ciddî bir "devlet problemi" yaşıyor; ama biz, uğruna baş koyduğumuz "Devlet"i tartışmıyoruz. Bu ne kadar derin bir hâb-ı gaflettir?

Dünya'da çok mühim şeyler oluyor; Milliyetçiler nerede?

* Büyük bir problem: "Avrupa Birleşik Devletleri" doğuyor. "İkinci Roma" ya da "Yeni Roma" olmaya yönelen bu oluşum, yeri yerinden oynatacak kadar önemli; bu konuda neler düşünülüyor? Tezlerimiz neler; yoksa hiçbir tezimiz yok mu?

* Başka bir dev problem: Bütün Türk Milliyetçileri ömürleri boyunca "bağımsızlığını kazanmış

Esir Türk İlleri ve Orta-Asya" hayali ile yaşadı; gel gör ki Tarih — veya Talih — yarım-yamalak da olsa böyle bir şansı on sene evvel altın bir tepsi içinde ikram etti de bu hayal ile kavrulmuş olanların dilleri tutuldu, aptal-aptal bakıp duruyorlar. Ne olacak bu mesele? Milliyetçilerin Dış Türkler hakkındaki bütün ilgisi elli yıl öncesinin hülyalı, hoş, fakat takdim ettiği fikrin seviyesi her zaman için tartışmaya açık romantik romanı 'Bozkurtlar'dan öteye gitmiyor mu yoksa? "Esir Türk İlleri ve Orta-Asya" diye sayıklayan Milliyetçiler, cemaatlerin tozunu bile yakalayamamaktan utanç duymuyorlar mı?

* Türkiye'nin arası hiç kimseyle iyi değil; Avrupa'nın eteklerini iki asırdır öpüyoruz, faydası yok! ABD'nin neredeyse bir peyki olduk; adamlar kendi topraklarımızda üs kuruyorlar, hiçkimseye danışma gereği dahi duymadan istedikleri gibi uçak kaldırıp orayı-burayı bombalıyorlar, kimsenin gıkı çıkmıyor, yine de bu kadar aşağıdan almamıza rağmen bizim aleyhimize Irak'da fesad kuruyorlar; hemen-hemen hiçbir Arap devleti ile dostluğumuz yok, İran ile şaşkı bakıyoruz, Afganistan'ta olup bitenlere ilgisiziz. Biz bu işlerin neresindeyiz, nasıl bakıyoruz, ne fikrimiz var? Yoksa "ne mutlu düşünmüyorum diyene" sloganı bizim en temel düsturumuz mu?

***

Bu örnekleri çoğaltmak her zaman için mümkün, ama bu yazıda bunu yapmayacağım; sadece şunu söylemek istiyorum:

Biz neden böyleyiz?

Milliyetçi kuruluşlarımız ne yapar? Söz gelimi, açıkça adres vererek soruyorum: Ne işe yarar "Türk Ocakları?" Ben ömrümü İstanbul'da geçirdim. İstanbul Türk Ocakları'nın bu babda anmaya değer hemen-hemen hiçbir ciddî faaliyetini görmedim. Hezar hayret ve mine'l-garâib! Ne işe yarar milliyetçi siyasî partiler? Açıkça adres gösterecek soruyorum: Ne işe yarar MHP, BBP?

***

Öncelikle ve behemehal öz-eleştiri:

Kendi doğrularımızı, ide, ideal ve ideolojilerimizi kemali ciddiyetle sorgulamalıyız. Her otoriteyi — saygıda kusur etmeyerek — eleştiriye tâbi tutmalıyız; düşünmek zorundayız ki, bir fikre hizmet eden kişiler o fikre zarar da verebilir.

***

Bir kere daha ve vurgu ile aynı çifte suali soruyorum:

a: Acaba, Türk Milliyetçileri, sadece 'ihtiyaç vukuunda' kullanılıp sonra bir tarafa atılmak üzere 'elde var' olarak hesap edilen "deli oğlanlar", icabında her maksada mâtûfen kullanılmaya gönüllü olarak hazır "bar fedailerini" midir?

b: Acaba, Türk Milliyetçiliği, bünyesel olarak ciddî bir entellektüel harekete imkân vermemekte midir?

Eğer öyle ise, ya istifa edelim gitsin "milliyetçilik" denen bütün bir ömrümüzü yiyip bitiren bu hülyadan ve gerçeği başka yerlerde arayalım, biz yandık, başkalarını yakmayalım, bir nesli perişan ettik başka bir nesli daha etmeyelim; ya da kendimize göre yeni bir "milliyetçilik" teorisi inşa edelim; varsın kimse dinlemesin, biz de Tarih'e karşı konuşmuş oluruz.

Belki o zaman yıllar sonra meçhul bir el mezar taşımıza şunları yazar:

*"Sağlığında nice ehl-i hünerin
Bir atım tuz bile yoktur aşına,
Öldürürler evvel onu aklıktan,
Sonra bir türbe dikerler başına"*

***

Ben şahsen böyle yapacağım. Ve baştaki teklifimi tekrar hatırlatacağım: Geliniz, "kendi doğrularımızı" da dahil olmak üzere, gücümüz ve kudretimiz muktezasınca, bize doğru olarak sunulan herşey ile hesaplaşalım; geliniz, Gazzâlî'nin yaptığı gibi "Anne ve babamızdan tevarüs ettiğimiz akîdelerden sıyrıalım!"

Bütün Türk Milliyetçisi câmiasına açıkça seslenerek 'hodri meydan' diyorum: "Var mısınız böylesine yürek yırtan bir cesareti göstermeye?"

***

Şimdi bu noktadan sonra beni isteyen dinler isteyen taşlar; ya da isteyen yine "sükût" denen o en gaddar eleştiriye tâbi tutar; artık hiç ehemmiyet vermiyorum; bu uğurda kabîlemden tard edilmeyi göze aldım. Zira, nasıl olsa yolum haktır, hesabım da "Hakk"a dır; O ise... "eyleyse'llahu bi-ahkemi'l-hâkimin?". □